

A FONS

Guix

Espais i models de col·laboració entre l'escola i la universitat

Moisés Selfa

La relació entre l'escola i la universitat esdevé fructífera quan tots dos agents creen espais de reflexió i actuació on puguin actuar recíprocament. En aquest article, s'hi mostra alguns d'aquests espais en què l'escola i la universitat troben punts de convergència: la recerca, la innovació docent, la construcció d'una nova cultura acadèmica i la creació de grups de treball i de jornades on participen tant representants de l'escola com de la universitat.

▣ **PARAULES CLAU:** escola, universitat, recerca, innovació, col·laboració.

Escola i universitat, necessitat d'establir una col·laboració recíproca

La universitat d'avui en dia no es concep de cap manera com un òrgan tancat, aïllat i que s'autogestiona per si mateix. Ans al contrari, les seves portes s'obren cap enfora amb la finalitat de copsar el tipus de coneixement que serà funcional per als estudiants que hi assisteixen i que aquests necessitaran per exercir la seva professió d'una manera adequada en relació amb l'entorn vital que els envolta. En el cas, entre d'altres, de la formació inicial de mestres, aquesta realitat encara és més latent: **la universitat ha de conèixer l'escola actual, els models pedagògics que aquesta emprà i en quina direcció camina. D'altra banda, convé que l'escola adopti una actitud recíproca de col·laboració envers la universitat:** necessita els professionals universitaris que col·laborin a actualitzar els coneixements que es van formulant a mesura que surten models pedagògics nous associats a formes noves de ser i d'estar a l'escola. Es tracta, com veiem, d'una relació de col·laboració

recíproca que cerca la finalitat d'aconseguir l'enriquiment mutu necessari per a totes dues institucions. Aquesta col·laboració, com assenyalen Rodríguez i Garzón (2003, p. 8), pot concretar-se si «els àmbits d'investigació, innovació i la transformació de la cultura escolar es consideren camps de significació de la relació entre l'escola i la universitat».

La recerca educativa, oportunitat de compartir construcció de coneixement

La recerca educativa, com a possibilitadora de construcció de coneixement, es converteix en instrument per revelar el món complex de l'escola. La recerca com a base de l'ensenyament i de formació permet al docent, des de la reflexió crítica, construir saber deixant de costat el rol de mediador passiu entre teoria i pràctica.

Paral·lelament, la recerca educativa és concebuda des de la universitat com la mirada rigorosa que pretén construir, ex-

plicar o comprendre el fenomen educatiu en tant que es converteix en un procés d'aprenentatge per als qui hi participen. I qui hi participa són els mestres, però també els docents universitaris que cerquen camps d'actuació on puguin posar en pràctica totes aquelles línies pedagògiques que són objecte del seu estudi. Aquest aprenentatge, basat en el binomi investigació-acció, permet considerar una acció informada i reflexiva sobre la pràctica docent de cada dia i de cada curs escolar.

En una societat on té cabuda una multitud de coneixements i d'actituds positives cap a aquests coneixements, no es pot concebre una escola que no experimenti i que no deixi experimentar, dins dels rols

La recerca educativa, com a possibilitadora de construcció de coneixement, es converteix en instrument per revelar el món complex de l'escola

A FONTS

La relació escola-universitat

Formació i desenvolupament del professorat

P

A FONTS

que corresponen a cadascú, els agents universitaris que poden donar llum a coneixements útils i funcionals per a tothom. **La concepció instrumental d'investigació és la que pretenem desconstruir, perquè entenem que el mateix docent ha de convertir-se en transformador de la seva pròpia pràctica a partir d'un procés de recerca i mitjançant una formació en què intervé la universitat i tots els agents que la constitueixen.**

Com podem treballar l'ortografia i el càlcul numèric des de la didàctica actual d'aquestes habilitats? Què significa el descobriment del propi entorn natural ara que es coneixen més elements del món? Aquestes poden ser, entre moltes altres,

dues preguntes de recerca a les quals el mestre i la universitat poden donar resposta a partir d'un treball d'investigació sobre la pròpia pràctica docent.

La innovació educativa, un instrument de desenvolupament

Segons les paraules de Carbonell (Cañal de León, 2002, p. 11-12), la innovació educativa és concebuda com un «conjunt d'idees, processos i estratègies, més o menys sistematitzat, mitjançant el qual es tracta d'introduir i provocar canvis en les pràctiques educatives vigents.

La innovación no es una actividad puntual, sino un proceso, un largo viaje o trayecto

que se detiene a contemplar la vida en las aulas, la organización de los centros, la dinámica de la comunidad educativa y la cultura profesional del profesorado».

La innovació no és una activitat puntual, sinó un procés, un llarg viatge o trajecte que es deté a contemplar la vida a les aules, l'organització dels centres, la dinàmica de la comunitat educativa i la cultura professional del professorat».

¿Hem desenvolupat la nostra capacitat per veure, a les nostres escoles, alguna cosa que les transformi en autèntics centres de desenvolupament humà i de coneixement? Una gran alternativa per aconseguir aquest objectiu és a través dels projectes educatius innovadors, és a dir, a través de propostes orientades a convertir les escoles en centres de desenvolupament integral, centres de vida, centres de recerca, centres d'aprenentatge significatiu.

Cal assenyalar que un factor decisiu perquè qualsevol projecte d'innovació educativa pugui reeixir és el suport del director o de la directora del centre i de la comunitat educativa, com també d'algun professional que, des d'àmbits universitaris, assessori, guii el desenvolupament d'un projecte qualsevol i sigui el punt d'unió entre tota la comunitat educativa que innova. Sense aquest suport, els projectes difícilment podran prosperar. D'aquí ve la necessitat que s'estableixi una participació compromesa.

Dreamstime

Aquí tenen cabuda projectes d'innovació basats en les comunitats d'aprenentatge, en el treball de les competències, en la dinamització d'espais com ara la biblioteca escolar, etc. Tot això amb la finalitat d'innovar amb sentit i amb una direcció concreta sense desviar la mirada ni oblidar els objectius de la innovació educativa.

Necessitat de treballar conjuntament per transformar la cultura escolar

La transformació de la cultura escolar és un procés inevitable, perquè el context social i cultural així ho exigeix. Aquesta transformació no solament respondria a les demandes del context acadèmic. També seria una resposta justa a l'univers multicultural que representa el seu alumnat, especialment per a aquell que prové de zones desfavorides.

La reconstrucció de la cultura escolar exigeix donar resposta a qüestions com ara què és un bon centre docent, què entenem avui dia per educació, quines característiques hauria de tenir l'escola actual i, en definitiva, com es pot dur a terme la

La transformació de la cultura escolar és un procés inevitable, perquè el context social i cultural així ho exigeix

reconstrucció de la cultura escolar per donar resposta als reptes que planteja la societat avui. I és aquí on la universitat pot col·laborar a respondre aquestes preguntes oferint marcs pedagògics i d'acció nous que poden ser posats en pràctica. No es tracta sols d'oferir models que puguin ser aplicats. Es tracta de guiar-ne la implementació, d'avaluar-la i de proposar millores que poden ser tingudes en compte des de l'escola. Només així s'entén aquesta relació de reciprocitat entre l'escola i la universitat en bé de la comunitat educativa.

Espais de treball col·laboratiu entre escola i universitat

Per últim, existeix un camp d'actuació on la relació entre l'escola i la universitat pot concretar-se d'una manera molt pràctica: l'organització de grups de treball sobre llengua, matemàtiques, ciències, metodologies d'aprenentatge, organització escolar, etc., en què les mestres i els mestres puguin reflexionar sobre la seva pràctica docent, sobre les maneres que tenen d'entendre qualsevol coneixement, etc., i el professorat universitari pugui disposar d'elements d'anàlisi de la pràctica educativa i conèixer metodologies interessants dutes a terme en diferents centres educatius. De tot això, en pot fer difusió la universitat organitzant jornades de reflexió on les mestres i els mestres tinguin un paper actiu. També es pot pensar en seminaris i

Del que es tracta és de treballar junts en una mateixa direcció: la difusió del coneixement de qualitat a partir de bones pràctiques docents

en cursos de formació a les escoles on tinguin cabuda conferenciants que provinquin del món universitari. I no oblidem la participació en els instituts universitaris de ciències de l'educació de mestres que creen espais nous de reflexió oberts a docents de qualsevol nivell educatiu. Aquests espais poden disposar d'un professorat universitari que hi participi, els assessori i pugui rebre ell també retorns des de la pràctica. Tot plegat, del que es tracta és de treballar junts en una mateixa direcció: la difusió del coneixement de qualitat a partir de bones pràctiques docents. Aquest és l'objectiu i aquest és el repte que ha de guiar qualsevol línia de treball que tinguin com a agents de col·laboració mútua l'escola i la universitat. ■

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CAÑAL DE LEÓN, P. (2002): *La Innovación Educativa*. Madrid. Akal.
- RODRÍGUEZ, J.G.; GARZÓN, J.C. (2003): «Colaboración Escuela-Universidad y construcción de currículo», en LEITE, R.; FLÁVIO, A.: *Curriculo na contemporaneidade. Incertezas e desafios*. São Paulo. Cortez, p. 209-253.

A FONTS

La relació escola-universitat

Formació i desenvolupament del professorat

P

HEM PARLAT DE:

- Formació i desenvolupament del professorat.
- Orientació professional a la universitat.

AUTOR

Moisès Selfa Sastre
Facultat d'Educació.
Universitat de Lleida
mselfa@didesp.udl.cat

Aquest article fou sol·licitat per GUIX. ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes de juliol de 2014 i acceptat el mes de desembre de 2014 per ser-hi publicat.